herpy

PILGIFTFROSKER

Harlequin Poison Frog

Oophaga histrionica

Oophaga histrionica er en dagaktiv pilgiftfrosk på 3-4 cm fra regnskogen i det vestlige Colombia, brun til svart med store oransje flekker. Rumpetrollene lever utelukkende av ubefruktede egg som hunnen legger til dem, og det gjør arten til en av de vanskeligste pilgiftfroskene å oppdrette. Den er kritisk truet, og artens avgrensning ble endret i 2018.

Familie: Dendrobatidae Tidligere navn: *Dendrobates histrionicus*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**3-4 cm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**9 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Regnskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskap	**Ingen** Oppdrettede dyr. Viltfangede dyr kan beholde giften lenge
Vanskelighetsgrad	**Ekspert**

STELL

Min. terrarium	**50 × 50 × 50 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**24-26 °C**
Temperatur, natt	**18-21 °C**
Luftfuktighet	**70-100 %**
Vann	**Vannskål** dybde 1 cm
UVB	**Valgfritt** Ferguson-sone 1
Kosthold	**Små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Utvikling	**Rumpetrollene bæres til vann**
Egglegging	**På bakken**
Kjønnsmoden	**12 mnd.**
Egg per legging	**4-20**
Klekking	**10 dager**
Larvetid	**90 dager** fra klekking til metamorfose
Larvefôr	**Ubefruktede egg fra hunnen**
Yngelpleie	**Vokter eggene, bærer rumpetrollene og fôrer rumpetrollene med egg**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
IUCN	**Kritisk truet (CR)**

Om arten

Oophaga histrionica er en av de større pilgiftfroskene. Den ble beskrevet av Arnold Adolph Berthold i 1845 som *Dendrobates histrionicus* og ble lenge oppfattet som én vidt utbredt art med en rekke fargevarianter fra hele Colombias Chocó-region.

I 2018 delte Andrés Posso-Terranova og José Andrés komplekset opp på grunnlag av genetikk, utseende og leveområder. Tre arter ble beskrevet som nye: *Oophaga anchicayensis*, *Oophaga andresi* og *Oophaga solanensis*. Navnet *O. histrionica* hører nå bare til froskene som lever rundt Santa Cecilia i Risaralda, og som er svært lik den opprinnelige beskrivelsen. Mange av

fargevariantene som i hobbyen går under navnet, for eksempel 'Bahia Solano', 'Playa de Oro' og 'Anchicayá', stammer fra områder som nå hører til de nye artene. Pleieopplysningene nedenfor gjelder derfor det gamle, brede komplekset. Slektsnavnet *Oophaga* betyr "eggeter" og henspiller på rumpetrollene.

I den snevre avgrensningen er voksne dyr i gjennomsnitt 33 mm fra snute til kloakk og mindre enn de øvrige artene i komplekset. Frosker fra hele komplekset måler 3-4 cm. Kroppen er lysebrun til svart med som regel en eller to store oransje eller rødoransje flekker på ryggen; hos enkelte dyr er flekkene svake eller mangler. Kjønnene ligner hverandre.

I naturen er huden giftig. Giften, histrionicotoksiner, er oppkalt etter nettopp denne arten og blokkerer nervesystemets acetylkolinreseptorer. Froskene lager den ikke selv, men tar den opp fra byttedyr som maur og midd. Oppdrettede dyr som vokser opp på fôrinsekter, mangler giften og regnes som ugiftige, mens viltfangede dyr kan beholde den lenge og være farlige å håndtere. Ikke ta på froskene, og vask hendene etter arbeid i terrariet.

Les mer: Oppdrett av rumpetroll Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Utbredelse og leveområde

I den snevre avgrensningen fra 2018 finnes *Oophaga histrionica* bare i Colombia, på Stillehavssiden av Andesfjellene ved øvre Río San Juan. Bestandene ligger rundt Santa Cecilia i departementet Risaralda og dekker til sammen under 30 km².

De øvrige bestandene som tidligere ble regnet med, hører nå til andre arter: *O. solanensis* lever vest for Río Atrato fra Bahía Solano gjennom Serranía de Baudó, *O. andresi* lever øst for Río Atrato rundt Tutunendo og Playa de Oro, og *O. anchicayensis* lever lenger sørover i Valle del Cauca. Funnene på kartet viser det gamle, brede komplekset og ikke artens utbredelse etter oppdelingen. Enkelte funn utenfor Colombia skyldes trolig feilbestemmelser.

Arten er vurdert som kritisk truet (CR) på IUCNs rødliste. Ingen av bestandene ligger i et verneområde. Truslene er avskoging, ikke minst i forbindelse med gruvedrift og ulovlige avlinger, og innsamling til den ulovlige handelen med dyr. I november 2018 fant colombianske myndigheter på flyplassen i Bogotá 216 pilgiftfrosker gjemt i små filmbokser på vei mot Tyskland, hvorav 153 ble bestemt som *O. histrionica*. Hvert dyr kunne gi omtrent 2.000 dollar på det illegale markedet.

> **Naturlig utbredelse:** Colombia.

LEVEOMRÅDE

Oophaga histrionica lever i varm, svært fuktig regnskog i 342-410 m høyde. Middeltemperaturen ligger rundt 26 °C året rundt, og det faller over 5.000 mm regn i året, så det er ingen egentlig tørketid. Leveområdene er sterkt strukturerte med veltede stammer, greiner og tett underskog.

Frosken er dagaktiv og lever på skogbunnen mellom nedfalne greiner og blader. Den jakter på maur og midd fra soloppgang og søker i løpet av ettermiddagen skjul under løvet eller oppe på veltede stammer. Hannen kaller fra en lav sitteplass. Rumpetrollene vokser opp i små vannsamlinger, typisk i bladhjørnene på bromelier.

Stell

TERRARIET

Et par må ha et regnskogsterrarium på minst 50 × 50 × 50 cm, og større er bedre. *Oophaga*-artene kan være territoriale, så hold bare ett par med mindre terrariet er svært stort.

Plant flere store bromelier, gjerne omtrent 35 cm i diameter, med brede, sterke blader som kan bære froskene og holde vann i bladhjørnene. De gir hunnen mange steder å sette av rumpetroll. Bygg opp bunnen med et drenslag, en fiberduk og et fuktig substrat med et tykt lag løv øverst, og gi kork, røtter og grener å klatre på. Dekk til med glass med et ventilasjonsfelt, og lukk alle sprekker slik at verken frosker eller fôrdyr slipper ut.

Bland aldri arter eller lokaliteter, verken i samme terrarium eller til avl. Etter oppdelingen i 2018 er det ekstra viktig å kjenne dyrenes opprinnelse.

Les mer: Terrarieoppsett og bioaktiv bunn Les mer: Fôrdyr: hold og avl

TEMPERATUR

Dagtemperaturen skal ligge på 24-26 °C, og om natten senkes den 5-6 grader, til 18-21 °C. Temperaturen trenger bare å svinge 1-2 grader over året, og det er ingen vinterhvile.

Arten lever i varm lavlandsskog, men et lukket terrarium blir fort for varmt. Sett det uten direkte sol, bruk lys som ikke varmer mye, og ha et termometer med føler nede i terrariet. Det er ikke behov for en varmespot.

LUFTFUKTIGHET OG DUSJING

Luftfuktigheten skal ligge på 70-80 % midt på dagen og opp mot 100 % morgen og kveld. Det klares lettest med et regnanlegg og et tåkeanlegg på timer. Sprøyt med osmosevann eller regnvann, slik at ruter og blader ikke får kalkflekker.

Bunnen skal være fuktig, men ikke vannmettet, og luften må ikke stå stille, for da kommer muggen. Blir luften for tørr, gjemmer froskene seg, og de små ungene tørker lett ut.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

VANN OG VANNKVALITET

En lav vannskål med omtrent 1 cm vann og en rampe av steiner eller mose er nok til de voksne. Bruk osmosevann, regnvann eller avklort springvann, og skift vannet ofte. Amfibier tar opp vann og stoffer gjennom huden, så såpe, rengjøringsmidler og krem må ikke komme i nærheten av terrariet.

Rumpetrollene må ha små, vannfylte steder. Bromeliers bladhjørner er det naturlige valget, og filmbokser som sitter på skrå slik at de hele tiden holder vann, er et godt supplement (se Egg og rumpetroll).

LYS OG UVB

Lyset er først og fremst til bromeliene og de andre plantene. Gi omtrent 12 timers lys om dagen med LED eller lysstoffrør som ikke varmer mye. Arten har ikke noe kjent behov for UVB, og froskene får D3-vitaminet sitt gjennom tilskuddet på fôret. Vil du bruke en svak UVB-kilde, så hold deg til Ferguson-sone 1, og sørg for mye skygge.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Oophaga histrionica spiser små leddyr, i naturen særlig maur, termitter, midd og små biller. I terrariet består grunnfôret av vingeløse bananfluer, spretthaler og små og litt større nyklekte sirisser, gjerne supplert med engplankton når det kan fås.

Voksne frosker fôres omtrent annenhver dag, ungdyr daglig. Pudre fôrdyrene med et vitamin- og mineralpulver til amfibier. En hunn som fôrer rumpetroll, må ha rikelig og allsidig føde, for det avgjør kvaliteten på eggene rumpetrollene lever av. Hold egne kulturer av bananfluer og spretthaler, slik at det alltid er fôr.

ATFERD OG HÅNDTERING

Oophaga histrionica er dagaktiv. Hannen kaller fra en lav sitteplass, og hannene forsvarer territoriene sine. Hold derfor bare ett par i terrariet.

Ikke håndter froskene. Huden er følsom, og dyrene blir lett stresset. Skal en frosk flyttes, så lokk den inn i et rent beger. Viltfangede dyr er ofte stresset, har en langt høyere dødelighet enn oppdrettede og kan fortsatt være giftige. De skal holdes helt adskilt fra andre dyr.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Kjønnene ligner hverandre, og det finnes ingen sikre ytre kjennetegn. Hannens kall er det sikreste tegnet, og en hunn avslører seg ved å legge egg. Unge hanner kan begynne å kalle allerede ved 4-5 måneder, men de første befruktede leggingene kommer ved 12 måneders alder. Det letteste er å la flere unge dyr vokse opp sammen og se hvem som kaller.

PARRING

I naturen yngler froskene i regntiden. Hannen kaller fra et blad med en summende, trillende lyd. Når en hunn nærmer seg, kaller de til hverandre og berører hverandre, og paret finner sammen et sted til eggene. Hunnen legger eggene, og hannen befrukter dem etterpå. Parringsatferden ligner den hos de nærstående artene *Oophaga lehmanni* og *Oophaga speciosa*.

EGG OG RUMPETROLL

Hunnen legger 4-20 egg på et blad eller i løvet, i terrariet gjerne i en filmboks. I terrariet kan et par legge 9-12 egg annenhver uke. Hunnen vokter eggene, og når rumpetrollene klekkes, kravler de opp på ryggen hennes. Hun bærer dem ett av gangen til hver sin lille vannsamling, helst i bladhjørnene på en bromelie.

Rumpetrollene lever bare av ubefruktede egg som hunnen vender tilbake til og legger i vannet omtrent annenhver dag. Fiskefôr og egg fra andre arter som *Dendrobates auratus* blir riktignok spist, men rumpetrollene gjennomfører ikke metamorfosen. La derfor hunnen klare oppdrettet selv, og gi henne mange små vannsteder. Hun må huske hvor hvert enkelt rumpetroll sitter.

METAMORFOSE

Eggene klekkes etter omtrent 10 dager, og rumpetrollene bruker deretter omtrent tre måneder på å bli til små frosker. Når forbeina kommer, slutter rumpetrollet å spise og lever av halen. Den lille frosken kravler selv opp av bromelien og begynner livet på land, så sørg for fuktig mose og blader rundt vannstedene.

OPPDRETT AV UNGER

De nyomvandlede ungene er veldig små og klarer bare de aller minste fôrdyrene. Spretthaler er grunnfôret, og mer allsidig føde øker trolig sjansen for at de overlever. Hold dem i en liten oppdrettsboks med høy luftfuktighet, mose, løv og en tett bestand av spretthaler, og pudre fôret med vitaminer og mineraler. Bare få unger blir eldre enn seks måneder, så flytt dem først til et større terrarium når de spiser sikkert og vokser jevnt.

Helse og vanlige feil

Disse problemene går igjen hos pilgiftfrosker:

- Overoppheting og stillestående luft. Froskene blir sløve og gjemmer seg.
- Mangelsykdommer som bløte bein og skjeve ben hvis fôret ikke pudres med vitaminer og mineraler.
- Svake unger. Bare få unger når seks måneder, og allsidig føde til både hunnen og ungene er avgjørende.
- Parasitter og stress hos viltfangede dyr, som har langt høyere dødelighet og skal holdes adskilt fra oppdrettede.
- Chytridsopp (*Batrachochytrium dendrobatidis*), en alvorlig amfibiesykdom. Hold nye dyr i karantene i noen uker.

Levealderen i fangenskap er omtrent 9 år. Kontakt en veterinær med kunnskap om amfibier hvis en frosk slutter å spise, går ned i vekt eller får hevelser eller sår.

Fordi arten er kritisk truet og smugles, bør man bare kjøpe dyr med dokumentasjon for oppdrett og lokalitet. Lovlig oppdrettede dyr fra lisensierte oppdrett i Colombia finnes i begrenset omfang. Etter oppdelingen i 2018 kan det være uklart hvilken art et dyr som selges som *O. histrionica*, egentlig tilhører.

Les mer: Karantene og hygiene

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.